

Дејан САВОВСКИ

(НЕ)ОПРАВДАН БАЛКАНСКИ СКЕПТИЦИЗАМ КОН ЕУ

И по многу години поминати од паѓањето на Берлинскиот сид, со што во целост се промени сликата на рамнотежа на моќ во односот меѓу големите сили, ставајќи крај на идеолошките премиси меѓу слободниот свет и комунизмот, светот сè уште се наоѓа во големи турбулентни случувања, а крајот на ваквата состојба едноставно не се гледа. Ова секако најмногу се однесува на европскиот континент и на Балканот како нејзин нераздвоен дел.

Денес состојбата на стариот континент е заплеткана, нејасна, односно заврзана во некој невидлив Гордиев јазол. Бројни поединци, стручни луѓе се обидуваат да дадат одговор на многу прашања, меѓутоа тешко се доаѓа до вистинските одговори. Во овој текст основна цел е барем малку да дадам кратка анализа на целата геостратешка состојба во која денес се наоѓа човештвото, гледано од мој аспект. До распаѓањето на социјализмот состојбата беше целосно јасна, светот беше поделен на два блока т.е. биполарен, што на некој начин создаваше релативна состојба на мир и ривалитет меѓу двете супер сили. Но, подоцна состојбата, по крајот на советската ера, се усложни. САД излегоа како целосен победник од Студената војна, но вистинските перипетии се случија токму на европско тло.

Едноставно речено, заврши периодот на идеологии и на идеолошки конфликти, а линијата на судири беше поместена кон т.н. судир на цивилизацијски и на културни разлики и тоа во самите национални држави, каде во конфликтите беа инволвирани етничките малцинства и субнационалните групи.

Ваквите конфликти беа глобална форма на идното престојување на светската политика. Излез од оваа хаотична состојба се гледаше во ослободувањето од социјалистичката утопија и продолжување по патот кон демократијата. Тоа е периодот на трет бран на демократизација, попознат како "транзиција". Генерално гледано, плановите на ЕУ, тогашна ЕЕЗ, беа јасни - интегрирање на земјите од Централна и од Источна Европа во НАТО и во ЕУ. Амбициите и плановите кои ги имаше Западот беа големи, меѓутоа како што подоцна се согледа имаше и едно големо "но", кое сè уште се однесува на дилемата како Европа ќе функционира со толку многу членки и што е тоа што во моментот го нема, а би го добила со проширувањето, затоа што знаеја дека процесот на демократизација

е долг и тежок, особено во земјите каде политичкиот процес е заложник на економските проблеми. На ова би ја надоврзал и тезата на аналитичарот на комунистичкиот експеримент Бжежински, кој смета дека "патувањето вон комунизам ќе трае онолку долго колку што престојувал во него".

**ЗНАЕЊЕТО БИ
ТРЕБАЛО ДА БИДЕ
ПАТ КОН ПОГОЛЕМА
ТОЛЕРАНЦИЈА,
А РАЗЛИЧНОСТА
ГО ЧИНИ СВЕТОТ
ПОУБАВ И
ПОДОБАР ЗА
ЗАЕДНИЧКО
ЖИВЕЕЊЕ.**

Како и да е, по приемот на Полска, на Чешка, на Унгарија и на другите источни земји, почна европското посвојување на Источна Европа. Се чинеше дека идејата за обединување добро функционира, но само на кратки патеки. По кусо време проблеми искрснаа не само во Источна туку и во Западна Европа. Но, се поставува прашање каде се наоѓа генезата на

**"Патувањето вон комунизам
ќе трае онолку долго колку
што престојувал во него".**

Бжежински

сите овие проблеми. По мое мислење, проблемот може лесно да се анализира доколку се вратиме малку поназад во минатото. По завршувањето на Втората светска војна, оној дел кој се најде под доминација на САД, беше во критично тешка положба, земјите беа разурнати, уништени од самата војна и нив едно-

ставно им требаше економска инјекција. Таа инјекција пристигна токму од страна на САД, во форма на Маршалов план, кој за релативно кратко време ги обнови стопанствата и успеа од овие земји да создаде повторно големи и моќни економији.

Но, што се однесува до денешното проширување токму оваа помош делумно изостана. И покрај тоа што ЕУ дава голема помош, пред сè, од економска природа на земјите од Балканот, сепак се чини дека таа ниту од далеку не ги задоволува потребите на овие земји. Недостигот на визија, чувствителност, погрешна политика, палијативност во одлуките, се елементи кои ситуацијата може многу да ја влоши, наместо да ја подобри. Затоа ни измислуваат разни асоцијативни програми и партнерства, во кои и самите не веруваат, а земјите колку повеќе партиципираат во нив толку всушност се подалеку од Унијата. Се доаѓа до заклучок дека основните перформанси на кандидатот не значат по автоматизам и членство. Пресуден е стратешкиот интерес на Унијата, па затоа ќе мора да се работи на проекти за регионална соработка, особено на оние кои обезбедуваат слободна трговија и добрососедски односи, кои и самата Унија ги поддржува.

Сепак, Балканот како приоритет ќе мора самиот да се фокусира на борбата против корупцијата и организираните криминали како најсериозна закана за политичката и за економската стабилност, како на регионот така и на Европа. Основен проблем е невработеноста и не случајно голем број луѓе, незадоволни од условите за работа и живот во своите земји, тргнаа да ја бараат среќата токму во западните држави каде бројот на невработени се зголеми повеќекратно. Како најочигледен пример за ова се токму Франција и Германија, со по неколку милиони невработени, што едноставно станува неиздржливо за нив. Стресната економска состојба се рефлектираше и врз политичката. Изразеното нетрпение меѓу евробироократите и евроскептиците на крајот кулминираше со отфрлање на новиот Устав. Очигледно враќањето од комунизам во капитализам не било лесно. Менталните и физичките рецидиви од тој период ќе потраат уште долго време.

На крај би завршил со Европската унија, која не би била вистинска ако не е цела и единствена и ако не ги опфати сите европски држави, кои географски припаѓаат на неа.